

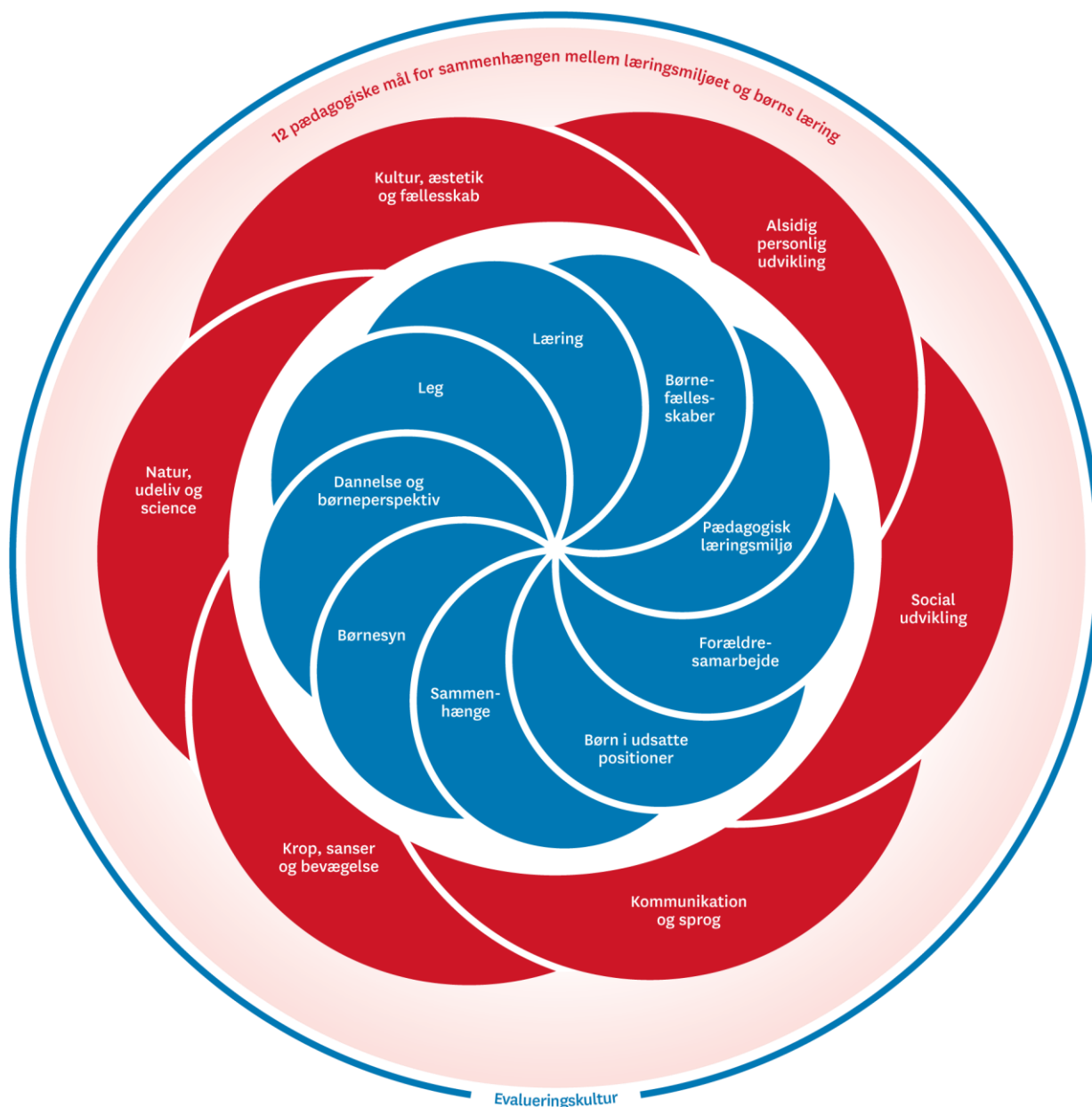
Pædagogisk læreplan for Motorikbørnecentret Æblehuset 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Motorikbørnecentret Æblehuset

Algade 55A

Frifelt

6780 Skærbæk

Tlf.: 74 92 87 18

Motorikbørnecentret Æblehuset er en aldersintegreret institution for børn i alderen 0-6 år. Børnene er delt i to grupper, en småbørnsgruppe og en børnehavegruppe. Vi er normeret til 35 børnehavebørn og 12 småbørn. Æblehuset ligger i en lille landsby med både fritidscenter, sportsplads, skov og andre grønne områder. Vores institution, der har til huse i en gamle skole, er indrettet med et stort motorikrum, to store grupperum, et stort køkkenalrum samt flere små rum med bl.a. dukkekrog og boldrum. Udenfor har vi to dejlige legepladser, en mindre til småbørnene og en stor til børnehavebørnene. Ved siden af børnehaven ligger skoven og fritidscenteret.

Som motorikbørnecenter arbejder vi målrettet med motorik, krop, sanser og bevægelse og har i huset ansat tre motorikvejledere og en motorikassistent.

Da vi er en lille institution, kender alle børn og voksne hinanden, dette skaber nærvær og fællesskab på tværs af grupperne. Vi vægter samarbejdet med forældrene højt da børnenes trivsel og udvikling er et fælles ansvar. Vi har også et tæt samarbejde med andre faggrupper, bl.a. talehørekonsulent, psykolog og fysioterapeut.

Vores kerneopgave er:

At nærværende voksne skaber rammer for det enkelte barns trivsel, udvikling og dannelse.

Pædagogisk grundlag

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag."

"Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark."

"De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læringen skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv."

"Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud"

"Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre." **Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og Indhold, s. 14**

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn:

Børn har ret til leg og til medbestemmelse, derfor er vi forpligtede til at skabe rum, der indbyder til leg samt at give børnene mulighed for medbestemmelse. Det er af stor vigtighed at barnet føler sig set og forstået og hørt. Børnenes bidrag er væsentlige og vigtige elementer i det pædagogiske arbejde, det gælder både i planlagte aktiviteter, spontane situationer, i leg samt i rutine situationer.

Det at være barn, har en værdi i sig selv. Dette betyder at børn har ret til at være børn, de har ret til at være forskellige og til at udvikle sig i forskellige tempi. Derfor skal vi skabe læringsmiljøer, der tager udgangspunkt i børnenes perspektiver samt hjælpe de børn, der af en eller anden grund, er kommet i en udsat position.

Børn skal ses som kompetente og selvstændige individer, som har brug for både omsorg, tillid, positive forventninger, men også udfordringer, som kan bidrage til det enkeltes barn udvikling og trivsel.

Der findes ikke børn med vanskeligheder, men børn i vanskeligheder. Derfor er det vores opgave at skabe rammerne, samt iværksætte de pædagogiske tiltag, som kan skabe både trivsel og udvikling, for det enkelte barn og ikke barnet, der skal indordne sig til rammerne.

Dannelse og børneperspektiv:

Dannelse er en dybere form for læring. En læring, som bidrager til at barnet får kendskab til grundlæggende værdier og normer. En viden, som barnet kan bruge, som rettesnor for at orientere sig og handle i en global verden, som et hensynsfuldt, kritisk og demokratisk menneske. Det er vores opgave at fremme og udvikle børnenes dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor barnet oplever at kunne medvirke i og have indflydelse på, uanset hvem de er. Det er vores opgave at invitere barnet til at være aktivdeltagende, og have for øje, at barnet er med til at skabe sin læring.

Dannelse og børneperspektiv er et centralt element, som altid skal være til stede, i vores tilgang og samspil med børn. Vi skal tilrettelægge pædagogiske læringsmiljøer, som tager afsæt i børneperspektiverne, uanset om det er rutinesituationer, børneinitierede aktiviteter eller voksenplanlagte forløb.

Leg:

Børn leger, fordi de har lyst til at lege. Legen er frivillig og spontan, men legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Legen fremmer bl.a. fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Derfor har legen, en værdi i sig selv.

Vi skal anerkende, respektere og give plads til børnenes spontane og selvorganiserede leg i hverdagen, men vi har også ansvar for at være opmærksomme på, hvordan legefællesskaberne udvikler sig. Derfor skal vi løbende vurdere, om det er nødvendigt, at rammesætte legen. Rammesatte legeaktiviteter kan være at børnene eller barnet, sammen med en voksen, finder ud af hvad de skal lege og hvordan. Men det kan også være den voksen, som alene rammesætter legen, så den giver mulighed for at inddrage de børn, der eventuelt står uden for legen. Rammesatte lege kan give børnene mulighed for at deltage og føle sig betydningsfulde i legen, og derigennem skabe tryghed for barnet til at kunne prøve nye roller. Det er vigtigt at den voksne nogle gange er tilbageholdende og observerende, men tilgængelig, når børnene har brug for hjælp til legen. Den voksne kan i en bestemt læringssituation, bruge legen som midlet til at nå læringsmålet.

Læring:

Læring skal forstås mere bredt end vi tidligere har gjort. Læring er social, vi lærer gennem kommunikation og ved at indgå i fællesskaber.

Børn lærer ved at udforske med krop og sanser, ved at undre sig og stiller spørgsmål, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer og ved at eksperimentere med forskellige materialer. Læringen fremmes af at turde begå fejl og ved at indgå i nogle læringsmiljøer, hvor fantasien kan slippe løs.

Derfor skal vi skabe et alsidigt, inddragende og trygt læringsmiljø, som fremmer eksperimenterende kompetencer, samt lysten til at lære og opleve mere. Læringsmiljøet skal føre børnene videre i deres sociale, emotionelle og kognitive udvikling – zonen for nærmeste udvikling.

Læring sker i en veksling mellem bl.a. børneinitierede lege, vokseninitierede aktiviteter og rutinesituationer.

Det er vigtigt at børnene får mulighed for at få alsidige oplevelser og erfaringer fra natur, nærmiljø, kultur og samfund samt fremme både nonkognitive og kognitive kompetencer. Når der f.eks. arbejdes med bæredygtighed, naturfænomener og kultur skal tilgangen være legende og eksperimenterende for at indholdet giver mening for børnene.

Vi skal gå på opdagelse i, hvad der optager børnene og hvad der kan være en udfordring for deres læring og udvikling, og med udgangspunkt i ovenstående beslutte hvad der er oplagt at arbejde videre med i de planlagte læringsaktiviteter.

Børnefællesskaber:

I dagtilbuddet indgår børn i et socialt fællesskab både med andre børn og de voksne. Børn og voksne er fælles om at skabe det sociale rum, hvorigennem de enkelte børn lærer og udvikler sig. Børn og voksne har betydning for, hvilke erfaringer det enkelte barn gør sig, når det er i dagtilbuddet.

Al leg, læring og dannelse sker i socialt samspil med de andre børn og voksne i børnehaven. Derfor skal der i hverdagen være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ til fællesskabet og være aktiv deltagende i fællesskabet. Barnets trivsel er afhængig af, at det føler sig værdifuldt, betydningsfuldt og anerkendt i fællesskabet.

Det er vores ansvar at opsætte rammer for fællesskabet, så børnene har forskellige fællesskaber i løbet af en dag. Der skal skabes en balance mellem barnet og fællesskabet i hverdagen.

Børnefællesskaber skal skabe rum for, at børn kan etablere venskaber på tværs af alder, køn og kultur samt forebygge mobning. Det er også forældrenes medansvar, at der skabes børnefællesskaber, der er præget af anerkendelse, af alle familier, uanset forudsætninger.

Derfor arbejder vi:

For at skabe et godt og trygt børnefællesskab for børnene, skaber vi plads til det enkelte barn, ved

at vi i hverdagen deler børnene op i mindre grupper. De mindre grupper giver ro til fordybelse i aktiviteterne med nærværende voksne. Grupperne laves ud fra refleksioner om zonen for nærmeste udvikling, hvad der optager børnegruppen samt kompetencehjulets ”hængekøjer” (hængekøje: når et tema, under en kompetence, er markant lavere end de andre temaer). Ligeledes kan grupperne også deles op så de mindste børn, får mulighed for at lære af de ældste børn, og de ældste får oplevelsen af at kunne viderelede deres viden. Vi vægter meget at arbejde med det, der optager og driver børnegruppen.

I vores samvær med børnene, har vi fokus på at styrke børnenes sociale kompetencer, ved at lære dem om fællesskab og demokrati. F.eks. ved at børnene skal lære at vente på tur og tage hensyn til/for andre samt opleve at den voksne lytter til barnets ønsker og ønsket bliver indfriet i det omfang det er muligt.

Vi vægter leg højt og har indrettet rummene til leg og fordybelse. Legen har en værdi i sig selv, da det er igennem leg, børn udvikler sig. I legen udvikler børnene fantasi, f.eks. når der leges rollelege, bygges med Lego og magneter samt når de er kreative med farver og modellervoks. Legen styrker deres sociale relationer og sproglig kompetencer, da børnene i leg med andre, skal samarbejde og have en dialog – både verbalt og nonverbalt.

Vi voksne kan rammesætte legen, hvis vi har noget konkret vi gerne vil lære børnene. Der er to måder at skabe læring igennem rammesatte lege:

- Legende læring; legmiljøet er indrettet, så børnene f.eks. igennem legen ”købmand”, lære om farver, former, tal, bogstaver og begreber, ved at der laves skilte, der betales med penge, der skal kommunikeres om hvad barnet gerne vil købe f.eks. den røde bil. Børnene får altså igennem legen udvidet deres viden.
- Lærerig leg; læringsmiljøet er indrettet så børnene igennem legen kan tilegne sig færdigheder og udvikling af sprog, tænkning og selvstændighed.

Igennem leg og fællesskab, vægter vi også at alle børn føler sig set og hørt, igennem anerkendende tilgang. Vi gør plads til at det enkelte barn udvikler sig, i leg, læring og børnefællesskaber.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Pædagogisk læringsmiljø:

Det pædagogiske læringsmiljø, er til stede hele dagen. Det er vores opgave at organisere og tilrettelægge dagen, så børnene får de bedste betingelser for, at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det er gældende i alle dagens facetter, uanset om det handler om børnenes leg, planlagte voksenstyrede aktiviteter, spontane aktiviteter eller daglige rutiner som fx borddækning, af og påklædning i garderoben.

Det pædagogiske læringsmiljø er baseret på et samspil og det skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til det enkelte barn, børnenes eget perspektiv og deltagelse. Ligeledes skal der tages hensyn til børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Derfor arbejder vi med:

At dagligdagen er tilrettelagt, så det pædagogiske læringsmiljø er til stede hele dagen. Ikke kun i de planlagte aktiviteter, men også i dagligdagens daglige rutiner og i den frie leg.

Vi vægter højt, at læringen foregår hele dagen. F.eks. når vi er i garderoben, ser og hjælper vi børnene til at blive selvhjulpne. Barnet udvikler forskellige kompetencer i garderoben f.eks.;

- Kommunikation, barnet snakker med andre om forskellige emner; hvilket tøj vi skal have på, hvad vi skal lave udenfor og meget mere.
- Socialt samspil, barnet lærer hvilke sociale "regler" der er i garderoben; Vente på at det bliver ens tur til at få hjælp. Respekter og tage hensyn til de andre børn, så man ikke vælter dem eller rammer dem med sin jakke.
- Motoriske færdigheder, barnet skal selv tage tøj af og på, men hjælpes/guides i det omfang det er nødvendigt i forhold til barnets nærmeste udviklings zone.

Det pædagogiske læringsmiljø, skal tage højde for og tilrettelægges, så alle børn trives, lærer, udvikles og dannes, med udgangspunkt i barnets deltagelses muligheder og forudsætninger. For at vi kan tilrettelægge et godt læringsmiljø gør vi brug af didaktiske overvejelser, i form af SMTTE-modellen og VækstModellen, hvor vi kan planlægge og evaluere læringsmiljøet.

Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Forældresamarbejde

Forældre er de mest betydningsfulde i et barns liv, hvorfor forældrenes perspektiv på barnet har betydning i den professionelle kontekst. Et målrettet forældresamarbejde indebærer, at det pædagogiske personale og forældrene samarbejder om barnets trivsel, sundhed, læring og udvikling. Grundlaget for samarbejdet er en gensidig respekt for hinanden, åbenhed og tillid.

Den gode modtagelse

Samarbejdet begynder allerede inden, barnet starter i institutionen ved, at forældrene modtager et velkomstbrev med information omkring institutionen herunder stue og pædagog. Velkomstbrevet indeholder desuden praktiske oplysninger i forhold til barnets dagligdag i institutionen og en opfordring til familien om at tage kontakt forud for barnets opstart. Derudover udfylder forældre og institution et overgangsskema, som bruges når barnet starter i småbørnsgruppe og igen fra småbørnsgruppe til børnehave.

Aflevering/afhentning

Den daglige dialog foregår som kortere eller længere samtaler, når barnet afleveres og hentes. Her er der en gensidig forventning om, at der informeres om, hvordan barnet har det. Her informerer forældrene institutionen omkring bleer, søvn, tøj, medicin, madpakker, sygdom mv. og det pædagogiske personale informerer om, hvordan barnet har haft det, og hvordan dagen er gået.

Det er afgørende, at børn, forældre og personale får en god start og afslutning på dagen. Dette er med til at skabe tillid mellem personale og forældre og bedre kendskab til hinanden, hjem og børnehave.

Forældresamtaler

I løbet af barnets tid i både småbørnsgrupper og børnehave vil der blive afholdt forældresamtaler om barnets trivsel og udvikling. Hver institution har tilrettelagt hvornår disse samtaler afholdes ud fra deres årshjul og struktur. Der er minimum en samtale årligt.

Udover de faste forældresamtaler i løbet af barnets børnehavetid, vil der i tilfælde af, at barnets trivsel ændres, være behov for flere forældresamtaler. Det vil her være muligt at inddrage PPR, talepædagog, psykolog, familieteam m.fl.

Forældrevalgmode, forældreråd og områdebestyrelse

Forældrevalgmode:

Der afholdes forældrevalgmode en gang årligt i september. Her er der valg til forældreråd samt repræsentant til områdebestyrelsen. Ofte er der også et oplæg omkring et aktuelt emne såsom kost, særligt pædagogisk arbejde eller lignende.

Forældreråd:

I forældrerådet afholdes der løbende møder. Her informeres om den aktuelle situation i institutionen. Forældrene har mulighed for at tage emner op, som de ønsker drøftet. Derudover samarbejdes der om planlægning og afvikling af sociale arrangementer.

Områdebestyrelsen:

I områdebestyrelsen afholdes der 6 møder årligt samt efter behov.

Områdebestyrelsen udgøres af 1 repræsentant fra hver enkelt institution indenfor området, valgt af og blandt forældre til børn i institutionen, samt 3 fælles medarbejderrepræsentanter valgt af og blandt fastansatte medarbejdere i institutionerne i området. Ud over områdebestyrelsens

medlemmer vælges der 1 personlig suppleant for hver enkelt forældrerepræsentant, der vælges for den enkelte institution inden for området, og 2-3 suppleanter for medarbejderne, der vælges fælles for området.

Det er områdebestyrelsens opgave at fastsætte principper for daginstitutionens arbejde og principper for anvendelsen af en budgetramme for daginstitutionen indenfor de mål og rammer, som Kommunalbestyrelsen har fastsat. Områdebestyrelsen skal herunder inddrages i processen omkring udarbejdelse, evaluering og opfølgning af den pædagogiske læreplan.

Det er områdebestyrelsens overordnede opgave at være med til at sikre samarbejde på tværs af dagtilbuddet, deltage i opbygningen af fælles politikker, kulturer og pædagogiske aktiviteter.

Områdebestyrelsen har indstillingsret og ret til at deltage ved ansættelsen af den daglige leder i institutionerne, beliggende indenfor området. Områdebestyrelsen har indstillingsret til områdelederen ved ansættelsen af fast personale i dagtilbuddet. Områdebestyrelsen er høringspart i forhold til politiske beslutninger om strukturomlægninger m.v. Der skal i henhold til dagtilbudslovens § 15 stk. 1 og § 16 b stk. 1 træffes beslutning om evt. at fravælge et sundt frokostmåltid. Dette sker på institutionsniveau, men områdebestyrelsen kan udstikke en retning. I tilknytning hertil kan der på institutionsniveau i henhold til lovens § 17 besluttes, at oprette en forældrearrangeret frokost-og madordning

Sociale arrangementer mv.:

Institutionerne arrangerer forskellige sociale arrangementer i løbet af året som eksempelvis julefest, bedsteforældredag, sommerfest, arbejdsdag, frugtordning, pædagogiske dage, virksomhedsbesøg på forældrenes arbejdspladser m.fl. Her er der tradition for, at forældre og bedsteforældre bakker op omkring arrangementerne.

Når der afholdes sociale arrangementer, kan børnene opleve de sociale relationer der opstår eller er mellem personale/forældre og forældre/forældre. Ved de sociale arrangementer oplever børnene, at forældre og personale er sammen på et mere personligt plan frem for på et rent professionelt plan.

Det er også ved de sociale arrangementer, at personale og forældre har mulighed for at lære hinanden bedre at kende og kan opbygge et tillidsforhold, som er nødvendigt for at have et fornuftigt samarbejde omkring barnet – også i svære/udfordrende situationer.

Kommunikationsplatforme:

Der bliver informeret omkring vigtige informationer og referater fra møder i forældrerådet og områdebestyrelsen i papirform, på tavler og via AULA. Det er vigtigt at forældre kan få indsigt i

børnenes læring og hverdag, der bliver informeret omkring det daglige arbejde via en opslagstavle og printede billeder der er ophængt på stuedøren, på sigt skal dette foregå via AULA.

Forældre samarbejdet i Æblehuset:

Forældresamarbejdet vægtes højt. Det er vores ansvar at facilitere og rammesætte forældresamarbejdet. Det er vigtigt at få afstemt gensidige forventninger til hinanden i forhold til både det individuelle forældresamarbejde og det mere generelle samarbejde. Dette arbejde skal bygge på et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde om børnenes trivsel og læring.

- Der udsendes evalueringsskema til forældrene ca. hvert 3 år, hvor forældrene har mulighed for at kommenterer på institutionens daglige praksis. Denne evaluering udvikles i samarbejde mellem institution og dennes forældreråd.
- For at give forældrene mulighed for at få et indblik i deres børns hverdag holder vi Åben daginstitution 2 uger i året, hvor forældre kan komme og gå og være aktiv deltagende i børnenes hverdag.
- Vi øver os på at stille krav til forældrene ift. samarbejdet omkring barnet. Det kan være krav til at barnet har det med i institutionen der er behov for. Krav til at forældre overholder deadlines og krav til, at vi ved fælles indsats støtter barnet i dets udvikling og læring når der er brug for en ekstra indsats.
- For at tage højde for børnegruppens trivsel, forventer vi, at hvis der inviteres til fødselsdag i hjemmet, så inviteres alle børn enten på årgang, køn eller hele børnegruppen. Det skaber mistrivsel hvis et barn bliver fravalgt i børnegruppen.

Fremtidsønsker:

- Tænke fællesskab i institutionen - her skal der være forståelse for helheder og fællesskaber hvor det ikke kun drejer sig om eget barn, men hvad der er bedst for institutionens børn.

Derfor arbejder vi med:

At vi dagligdagen har kontakt med forældrene i forbindelse med aflevering og afhentning, her har vi mulighed for at komme med korte relevante forslag, som kan støtte forældrene i barnets udvikling. Vi bruger AULA til at få generelle informationer fra huset ud til forældrene og vi forventer ligeledes at forældrene bruger AULA til at orientere sig om barnets hverdag. Vores SMTTE-modeller, Vækstmodeller og evalueringer hænger synligt tilgængeligt for forældrene, så de kan se hvad vi arbejder med samt vores refleksioner over dette.

Det betyder at:

- Vi afholder forældresamtaler med udgangspunkt i kompetencehjul.
- Vi inviterer til forældremøde.
- Vi afholder arrangementer hvor der er fokus på samvær. –sommerfest og juleklip
- Vi har fokus på forældre som ikke selv inviterer til samtaler – vi henvender os derfor.
- Vi bruger dialogværktøj og vækstmodel i samtaler for at få forældrenes perspektiver på banen
- Vi kommer med forslag til forældrene som kan støtte barnets udvikling
- Vi afholder åbent hus 2 uger om året hvor forældrene kan komme og gå som de vil.
- Vi forventer at forældrene bruger AULA til at orientere sig om barnets hverdag.
- Vi benytter tværfaglige samarbejdspartnere i samarbejdet med forældrene.
- Fremskudt rådgiver, tale/høre konsulent etc.
- Vi bruger forældrespørgeundersøgelser til at få forældrenes perspektiv frem.
- Vi har hvert år valg til Forældreråd.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn i udsatte positioner:

Børn i udsatte positioner, er ikke en generel betegnelse, for børn i et specialtilbud eller børn der evt. har behov for støtte i et alment tilbud. At være et barn i en udsat position, handler om at være et barn, der ikke trives eller udvikler sig i det miljø, de er i. Når vi oplever, at et barn er i en udsat position, har vi til opgave i at kigge på læringsmiljøet, den pædagogiske tilgang, samt de igangværende tiltag og foretage ændringer, der har til formål, at skabe trivsel og udvikling for det enkelte barn.

At etablere et pædagogisk læringsmiljø for børn, der er i en udsat position, handler ikke om at trække barnet ud af fællesskabet, for at lave en særligt tilrettelagt aktivitet med barnet, men det handler om at tilrettelægge læringsmiljøet, så barnet støttes og guides, så det kan indgå i fællesskabet med de kompetencer barnet har. Det er vores opgave, at sikre at alle børn - uanset om de befinder sig i en udsat position eller ej – oplever sig selv som en betydningsfuld del

---

af fællesskabet. Det er afgørende, at vi er opmærksomme på at møde barnet, der er i en udsat position, med anderkendelse og positive forventninger.

Det pædagogiske læringsmiljø skal være fleksibelt, hvor både muligheden for at være deltagende i "en til en" situationer, at være en del af en lille gruppe, eller være en del af det almene fællesskab er til stede.

Sammenhæng til børnehaveklassen

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Sammenhæng til børnehaveklassen:

Vi skal skabe et sammenhængende læringsmiljø fra børnehaven og ind i børnehaveklassen, og på den måde sikre de kommende skolebørn er bedst mulig forberedt. Sammenhæng betyder ikke at indholdet i vores dagtilbud skal være det samme som i skolen.

Det er vigtigt at vi klæder børnene på til skolen. Dette gør vi ved at skabe mulighed for at børnene bliver nysgerrige på sjove former og farver, tal og bogstaver. Vi skal støtte dem i mødet med nye udfordringer, så de har et godt gåpåmod og vi skal give dem ro til fordybelse. Det er meget vigtigt at barnet grundlæggende oplever sig selv som anerkendt og kompetent og at de er rustet til at indgå i nye fællesskaber i børnehaveklassen.

Derfor arbejder vi med:

At hjælpe børnene med at være bedst muligt forberedt til skolestart. Vi arbejder med tal, former og bogstaver og børnene begynder at skrive deres navne selv. Børnene lærer også at række hånden op og vente til det bliver deres tur, samt begynder selv at kunne løse konflikter og være vedholdende og indgå i relationer med andre.

For at vi sikre os, at de kommende skolebørn, får en tryk overgang til skolen, forbereder vi børnene på skolestart. Dette gør vi ved, at vi samarbejder med Distriktsskolen, op til skolestart. Her besøger vi skolen tre gange sammen med en voksen fra børnehaven. Ved besøgende møder børnene de børn der også skal starte i skole, de møder nogle af de ansatte på skolen, og der laves

aktiviteter sammen f.eks. navnelege, små skoleopgaver og der leges sammen. Det sidste besøg på skolen, inden skolestart, er uden voksne fra børnehaven, her møder barnet de børn og lærer som barnet skal gå i klasse med. Vi forsøger at skabe en sammenhæng mellem skolen og børnehaven, ved at de sange/lege de laver til besøgene også laves hjemme i børnehaven. Der er mulighed for at holde et overdragelsesmøde med skolen, hvis der er særlige forhold som er vigtige at skolen kender inden skolestart.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi forsøger at inddrage lokalsamfundet og bruge de muligheder for læringsmiljøer vi ikke selv har mulighed for at tilbyde/skabe. F.eks. samarbejder vi med Skærbæk Svømmeklub, hvor vi én gang i ugen er til svømning i Skærbæk Centret. Vi samarbejder også med Idrætsforeningen i Frifelt, hvor vi må bruge idrætshallen, der ligger ved siden af institutionen, og hvert år pynter vi juletræet til foreningens julefest. Vi tager også på virksomhedsbesøg hos de lokale virksomheder. F.eks. byens mekaniker, hvor vi har set hvordan man reparerer biler, områdets landmænd, bl.a. fåreavler og kvægbønder, Skærbæk genbrugsplads, hvor vi lærte om affald og hvad det kunne laves om til. En dag om året, er der affaldsindsamling i byen, her deltager vi, ved at vi i ugen op til affaldsdagen, har et område hvor vi fjerner affald.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Fysisk børnemiljø

Vores institution er indrettet med store rum, hvor der er plads til leg og udfoldelse. Ved at lade børnene være rundt i huset, i mindre grupper, mindsker vi støjniveauet og børnene oplever, at der er plads til stille aktivitet. Hvis børnene gerne vil have mere fysisk vilde lege, er der plads til dette i vores store motorikrum eller på vores udearealer. Vi vægter højt at børnene kommer ud hverdag. Vores småbørn sover, i barnevogne udenfor, det er først når de er blevet for store til barnevognen at de sover indenfor. I børnehaven har vi hver dag en stillestund, når vi har spist madpakker, her kan børnene vælge at hvile, mens der lyttes til stille musik eller give/få massage af et andet barn.

Vi er en sko-fri-institution, det vil sige at ude-sko skal tages af, i garderoben ellers skal man tage overtræksfutter på sine sko. Dette har vi valgt for at højne hygiejnen i huset, så vi ikke får skidt slæbt rundt i hele huset, da vores børn leger meget på gulvet. I institutionen har vi et Genvex-anlæg, så der hele tiden kommer nyt og frisk luft igennem huset, i løbet af dagen. Husets temperatur styres automatisk så der holdes en jævn temperatur.

Psykisk børnemiljø

Vi ser alle børn som selvstændige individer og har en anerkende tilgang til alle børn. Vi tilstræber os at der skal være plads til børns forskelligheder og vi møder børnene med smil, kram og humor. Vi støtter også børnene i deres samspil med andre børn og at de lærer at acceptere og respektere hinanden. Vi har for nyligt arbejdet med venskaber, for at børnene får en større indsigt i at være venner og at man kan have venner man leger bedre med end andre. Ligeledes har vi materialet fra "Fri for mobberi" som vi arbejder med løbende.

Æstetiske børnemiljø

Stuerne er indrettet således at der er plads til fordybelse, kreativitet og spil. Børnene har fri adgang til at tegne, lave perler, læse bøger, spille spil eller lege med diverse legetøj, som magneter, biler, udklædning mm. Vi bruger børnenes kreationer til at udsmykke vores institution, så

børnene oplever sig som en del af huset, og de kan lade sig inspirere af hinandens værker. Vi vægter højt at f.eks. inventar der er i stykker bliver repareret/udskiftet, så vores institution virker indbydende og er et rart sted at være for alle.

På legepladsen er der plads til forskellige lege, den er delt op så man både kan lege vilde lege men også med områder hvor der er plads til stille lege. F.eks. kan man køre på mooncars og cykle, på vores store asfalt område, og i sandkassen i legehuse, eller ved vores pallesofa, er der plads til at lege mere stille lege.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling

Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag

Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

0-3 år:

Vi er bevidste om, at den voksnes nærvær, er med til at give barnet en tryk base, for at barnet kan udvikle sig optimalt. Derfor er det vigtigt at den voksne, sætter sig på gulvet, sammen med børnene og deltager i deres leg og følger deres spor, f.eks. når de kommer med en sangbog, synger vi sange sammen. Når børnene er trygge udforsker de grupperummet herfra, ved at bevæge sig ud i rummet på egen hånd. Ved behov vender børnene tilbage til den voksne, for at vise det, de er optaget af, deltage i den leg der foregår ved den voksne eller for at få et knus og et kram, inden nye eventyr/oplevelser venter. Vi oplever at de små forsigtige børn går glade på opdagelse.

Vores grupperum er bl.a. indrettet med en dukkekrog med legekøkken og et legehus. Her leges små rollelege hvor børnene erfarer og udvikler sig selv og hinanden. Legene kan bestå i, at lave mad til børn og voksne, snakke i telefon med hovedet på skrå. Dukkerne bliver skiftet, sat på potte og skal have forskelligt tøj på. Børnene køre med dukkerne i dukkevoerne. Disse lege bliver gentaget mange gange om dagen. Børnene kommunikerer både med dukkerne, hinanden og de voksne.

Skal der skabes ro til fordybelse i en bog, puslespil eller tegne, sidder børnene ved vores høje borde, sammen med en voksen. Ved at sætte dem op til bordet, bliver de ikke forstyrret af de andres leg.

3-6 år

Institutionen er indrettet med plads til fordybelse og fysisk udfoldelse både ude og inde. Meget af vores legetøj indbyder til børnenes kreativitet og kan anvendes på mange måder. I vores motorikrum er der redskaber der udfordre og udvikler børnene f.eks. klatrereb, ribber, evigheds-karussel. Vi oplever at børnene viser stolthed, både verbalt og nonverbalt, når de har udviklet nye færdigheder.

Når vi skal lave aktiviteter, laves der grupper ud fra, hvor børnene får den bedst mulige læring og fordybelse. Det kan f.eks. være opdeling i alder, udvikling (ved hjælp af kompetencehjulet, kan vi finde barnets nærmeste udviklingszone) samt mesterlæring børnene imellem (hvor børn, der mestre en færdighed, kan hjælpe de der ikke mestre den helt endnu). Vi opmuntrer børnene til at prøve også selv om at det måske er svære for barnet end først antaget. Vi roser og anderkender deres indsats samt guider og hjælper, når det bliver svært.

I dagligdagen arbejder vi med at gøre børnene selvhjulpne, ved at stille udviklingsmæssige krav og guide dem, når det bliver svært. Ligeledes er vi i mindre grupper, når vi holder samling og når vi spiser, så børnene oplever sig set og hørt, så de bliver trygge og tør byde ind med egne ønsker

og holdninger. Omsorgsfulde og nærværende voksne giver en god base for barnets udvikling og trivsel, derfor forsøger vi så vidt muligt at dele børnene op i mindre grupper med én voksen.

Samspil med de øvrige læreplanstemaer (fælles for 0-6 år):

Alsidig personlig udvikling, kan ikke stå alene, men foregår i samspil med de øvrige læreplanstemaer. For at udvikle sig personligt er det vigtigt at føle sig som en del af et fællesskab. I dette fællesskab er det vigtigt at man føler sig tryk, så man bruger sproget på en social acceptabel måde til at kommunikere med andre, både verbalt og nonverbalt. Den motoriskeudvikling og sanseudviklingen er en del af den personlige udvikling, når barnet mestre en ny motorisk færdighed, giver det barnet selvtillid og mod til at lære nyt. Alsidig personlig udvikling foregår ikke kun inde, men i høj grad også ude, da der i naturen er plads til store armbevægelser og til at prøve grænser af.

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling

Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag

Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

0-3 år:

Det er vigtigt at børnene føler sig velkommen og en del af fællesskabet. Når de kommer ind om morgenen, henvender vi os til børnene, ved at nævne deres navn, vi snakker til og med børnene og viser dem, at vi er glade for at de er kommet. Ved at vi henvender os positivt til barnet, viser vi de andre børn, at alle er velkomne og en del af fællesskabet. Vores tilgang er vigtig, da børn spejler sig i vores adfærd.

Konflikter om legetøj kan ikke undgås, men vi er bevidste om, at det er en læringsproces, hvor børnene skal lære, at acceptere, at andre har legetøjet og vente på at det bliver ledigt. De yngstes give-og-tag lege, er en del af denne læringsproces. Vi lærer børnene at sige "STOP", når de andre overskrider deres grænser.

I sammenspillet med børnene, er vi opmærksomme på deres signaler. Glæde gengældes med glæde. Er de ked af det bliver de trøstet. Er de utrygge, får de omsorg, i form af nærvær. Vores væremåde viser børnene, hvordan vi skal være over for hinanden. Samspillet børnene imellem ses når de er opmærksomme på hinanden, de er glade for at se hinanden, de spørger efter de børn der ikke er der, de trøster hinanden, når de kan se én er ked af det.

3-6 år:

Hver dag har vi samling i mindre grupper, her har børnene deres egen sangbog, hvor de på skift vælger sange/rim og remser. Børnene får oplevelsen af medbestemmelse og lære at acceptere andres valg. Til samling får vi også mulighed for at snakke med børnene om, hvordan vi er overfor hinanden og om venskaber. Vi har mulighed for på Legeteket at låne forskelligt materiale, som kan bruges til samling, bl.a. om følelser og venskaber.

Vi har delt vores store lokaler op i mindre læringsrum, så børnene kan fordybe sig i lege/aktiviteter, uden at blive forstyrret og derved får de ro til at udvikle deres relationer.

I hverdagen har vi fokus på at børnene hjælper hinanden, både at de selv beder om hjælp, men også at de har øje for, om andre har brug for hjælp. F.eks. når de skal have forklæder på og den skal lukkes på ryggen, eller når store ting skal flyttes.

Vi har øje for om børn, der leger selv, gør det fordi de har brug for, at lege lidt selv eller om det er fordi de har svært ved at komme med i en leg. Vi er også bevidste om, at børn skal have mulighed for at trække sig og observere på afstand. Oplever vi at et barn er i en udsat position, støtter og guider vi barnet i at komme ud af positionen.

Vi har fokus på at børnene udvikler socialforståelse for andre, igennem tur-tagning, f.eks. når de står i kø til toiletter, eller skal vente på at en voksen er færdig med at hjælpe et andet barn. Barnet skal også lære hvordan man kommunikere på en acceptabel måde, f.eks. ikke at afbryde samtaler, men vente på at det bliver ens tur.

Samspil med de øvrige læreplanstemaer (fælles for 0-6 år)

Social udvikling, kan ikke stå alene, men foregår i samspil med de øvrige læreplanstemaer. I fællesskaber, lærer børnene om empati for andre, de lærer hvor egne og andres grænser går. Børne-

ne lærer også at kommunikere på en social accepteret måde. Når vi arbejder i mindre grupper f.eks. til morgenmotorik eller når vi er på tur i skoven, oplever de en samhørighed og et fælleskab med de andre børn.

Kommunikation og sprog

"Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog

Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag

Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

0-3 år:

I hverdagen sætter vi ord på alt det vi ser og det vi gør, dette gør vi for at udvikle børnenes sproglige færdigheder og nysgerrighed, så de lærer at forstå sig selv og deres omverden. Vi er meget bevidste om at, vi i vores egen tale, bruger de rigtige betegnelser, for de forskellige ord f.eks. ko og ikke Muhko, mad og ikke mam-mam, samt når barnet f.eks. siger en dyrelyd benævner vi dyrets navn.

I dagligdagen synger vi fagte-sange som passer til børnenes alder. Børnene synger med, først kun med fagter og senere med sproget. Vi har sangbøger, som kan støtte børnene, i at vælge sange. Når deres ekspressive sprog er udviklet kan de ønske sange, uden hjælp fra sangbogen. Vi har bøger, som børnene flittigt bruger. For at styrke og understøtte deres ordforråd handler bøgerne om hverdagsting, som dyr, maskiner, mad, mennesker mm. Når børnene ligger på puslebordet, kan de se billeder af alle børn og voksne fra gruppen. Børnene er meget optaget af billeder og de sætter ord på og peger, dette giver anledning til en dialog med barnet. Vores iPad bliver brugt til at se billeder/små videoklip af børnene selv eller af f.eks. et dyr, de er optaget af, som vi så snakker om sammen med børnene.

Når et barn bruger nonverbalt kommunikation, er det vigtigt at vi giver os tid til at forstå deres henvendelse. Vi skal sætte ord på deres lyde eller tegn, og vi skal være opmærksomme på, om vores tolkning, er rigtig ved at se hvordan barnet reagerer.

Med aktiviteter f.eks. "min familie" snakker vi ud fra barnets egen planche med billeder af familien. Her får vi sat ord og billeder på barnets nærmeste. Børnene viser nysgerrighed for hinandens plancher, de udvikler ord og udveksler erfaring med hinanden. Via plancherne lærer de hinandens familier at kende.

Med de ældste børn, arbejdes der med fokus på sproget via billedlotteri, huskespil, følekimsleg, mundmotorik-øvelser f.eks. at puste med sugerør til vatkugler og i vand (laver bobler). Vi læser bøger med en lille kort historie, vi stiller spørgsmål til historien, så børnene selv bliver aktive medfortællere.

3-6 år:

I dagligdagen er børnene opdelt i grupper til samling. Grupperne kan sammensættes bl.a. efter alder, udvikling og kompetencer. Til samling synger vi sange fra vores sangbog, her er det børnene der vælger sangene. Vi bruger rim og remser, til at lære børnene forskellige ordlyde, samt hvordan man kan lege med ordene. Vi opfordrer børnene til at være aktive deltager, ved at de skal fortælle om noget de har oplevet, samt være aktive lyttere til hinandens fortællinger og respektere at vente på tur og give plads til de andres fortællinger.

I vores daglige kommunikation, både med børn og voksne, er vi bevidste om at vi er sproglige rollemodeller, dette ses ved at vi taler på en social accepteret måde til hinanden, f.eks. at vi spørger pænt om hjælp/ting, vi undgår bandeord, at vi venter på taletid. Vi hjælper og guider børnene til selv at løse konflikter, skabe kontakt til de andre børn i leg og daglig kommunikation samt sige fra, f.eks. hvis de andre børn kommer for tæt på og går over ens grænse.

I huset har vi flere forskellige sprogmaterialer, Snakkepakker, Læseleg, Aktive Fortællinger mv, som kan benyttes i forskellige sammenhænge f.eks. til samling eller målrettede pædagogiske aktiviteter. I vores fællesrum, samt i vores grupperum, har vi en særlig plads til fordybelse i bøger. Vi får hver måned nye bøger fra biblioteket, som børnene selv, eller sammen med en voksen, kan læse i.

Der laves Kompetencehjul på alle børn to gange om året. Viser kompetencehjulet at barnets sprogudvikling er udfordret, laves der en særskilt sprogvurdering. Denne sprogvurdering kan laves, når barnet er 2,9 -3,8 år. Sprogvurderingen har tre indsatser:

- general indsats: der laves ikke nye tiltag, udover det vi gør i dagligdagen
- særlig indsats: vi aftaler på et stuemøde, hvilken indsats der skal iværksættes
- fokuseret indsats: Tale-hørekonsulenten kontaktes med henblik på at komme forbi og lytte til barnet. Tale-hørekonsulenten vurderer om der skal yderligere tiltag til eller om vejledning af både personale og forældre er nok.

Når vi har to-sprogede børn (sekventielt to-sproget), kontakter vi vores to-sprogskonsulent, som i en periode kommer til barnet. Derudover vejleder vi forældrene til at de skal snakke herkomstsproget i hjemmet. Vi er bevidste om at der er fire stadier i andetsprogstilegnelsen: 1. stadie: barnet kommunikerer på sit modersmål; 2. stadie: Stille periode, hvor barnet lytter til de andre og bruger nonverbalkommunikation; 3. stadie: Sprogklynger, barnet forsøger sig med ord det har hørt; 4. stadie: Basal grammatik, barnet snakker i sætninger, dog er der stadig fejl i grammatikken.

Samspil med de øvrige læreplanstemaer (fælles for 0-6 år)

Kommunikation og sprog, kan ikke stå alene, men foregår i samspil med de øvrige læreplanstemaer. Børns sprogudvikling sker igennem leg og forsøg med kropslig udfoldelse sammen med andre børn og voksne. Barnets forståelse af sprogets betydning sker gennem oplevelser, leg og konkrete situationer f.eks. i naturen, i kreative aktiviteter eller fysisk udfoldelse.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kostpolitik

I hele vores institution, er vi opmærksomme på, at den kost vi indtager, er brændstof for os. Derfor er det vigtigt at kosten er sund og nærende, så børnene har energi og overskud til at udvikle sig. Vi følger Tønder Kommunes kostpolitik om bl.a. at børn under et år ikke får mælk og børn under tre år ikke tilbydes sukkerindholdigt mad.

0-3 år:

Vi har indrettet vores institution, med et stort motorikrum og udeareal, som indbyder til bevægelse og udvikling af kroppen, i barnets eget tempo, med støtte fra voksne, ved behov og gennem planlagte aktiviteter. Lige ved siden af institutionen har vi en kælkebakke og en skov som vi jævnligt bruger. På kælkebakken kravler/går, triller, løber og klatre vi. I skoven vægter vi højt at gå væk fra stien og ind på ujævnt terræn, her udfordres børnene, ved at klatre over og under grene og træer samt op af små skråninger. På vores gåture i skoven, har vi små tilbage vendende aktiviteter, i form af sang f.eks. synges sangen "5 små aber sad på en gren" når vi kommer forbi "krokodillen" (en gren i skovbunden) og ved træstammen synges "hjulene på bussen", mens børnene sidder på træstammen (bussen). På vores tur rundt i skoven kommer vi forbi et par æbletræer, hvor der samles æbler til at fodre hestene med, de går på en mark ved siden af skoven.

Vi har indrettet grupperummene, så børnene får dagligt motoriske udfordringer, ved at vi har et tumlerum med kuglebad, rutsjebane, trampolin, skumpuder i forskellige former, samt terapibolde i forskellige størrelser. Tumlerummet er åben for børnene hele dagen. I hverdagen skiftes børnene til at komme på terapiboldene, så deres vestibuler-sans stimuleres. I det store grupperum har vi en trappe ved et vindue, så børnene kan komme op og kigge ud af vinduet, her vinkes der til forældre og der kigges på maskiner mv, der kører forbi. Vi oplever at alle børnene bruger trappen, også de, der ikke kan gå. På trappen øver børnene deres balanceevne. Vi har en sansegynge som børnene selv kan kravle op i, som bruges flittigt. De gynger både sig selv og hinanden. Vi har to gå-dyr de kan køre rundt på og som ofte tages ud på gangen, så de kan få fart på. På hoppedyret øves der balance, samtidig er det også en god øvelse i at vente på tur, da den er meget populær.

Vi har Trip Trap stole, og skamler med ryg- og fodstøtte, som er indstillet til det enkelte barn. På stolene øves der, at børnene selv kan kravle op og ned på deres stol. Ved puslebordet er der en trappe, så barnet selv kan kravle op og ned ved bleskift. Vi har stiger, så børnene selv kan kravle op og ned fra barnevognene. Alle disse tiltag, er med til at udvikle børnenes motorik og balance.

Vi har vores egne lille legeplads, som er indrettet med en lille bakke, hvor børnene kan gå/løbe/kravle op på og trille ned og derved få stimuleret vestibuler-sansen. Bakken indeholder et rør, som børnene kan kravle igennem, og hvor de nyder at lege gemmeleg. Rundt om sandkassen er der balancepæle, som børnene går på og hopper ned i sandet fra, ved sandkassen er der også et lille legekøkken med div. Ting, her laver børnene mad og der bliver kommunikeret både

med børn og voksne om legen. Vi har vipper, rutsjebane og hængekøjer, som hænges på forskellige måder. De er med til at stimulere og styrke børnenes balance og vestibuler-sans. Vi har en vandbane i forskellige niveauer, hvor børnene kan lege med vand. Cykelbane med tilhørende vippebrætter, løbecykler, scooter mv. Vi har plantekasser med blomster, som vi dufter til og bær som vi smager på. I vores hegn hænger der gryder og grydelåg til at spille musik på.

I hverdagen arbejder vi på at gøre børnene selvhjulpne, ved at de øver sig i selv at tage tøj af og på, i den udstrækning, det kan lade sig gøre, ud fra barnets alder og udvikling. I samarbejde med forældrene, støtter vi de børn, der er ved at blive blefri, ved at de kommer på potte/toilet, samt når de er blefrie støttes og guides de, når de skal på toilet.

I det daglige arbejder vi med sanserne bl.a. gennem massage, fodbad og forskellige materialer f.eks. fingermaling, perler, mosaik, puslespil, kartoffelmel og saltdej. Når vi spiser, får børnene lov til at sanse deres mad, ved at de spiser med fingrene. Vi stimulerer mundmotorikken ved forskellige øvelser f.eks. puste i sugerør og drikke med sugerør, desuden tilbyder vi mad med forskellig smag og konsistens f.eks. knækbrød, rugbrød, grovboller, banan, æbler, melon, jordbær, abrikos mm. til vores formiddags- og eftermiddagsfrugt.

3-6 år:

Vi har indrettet vores institution, så den indbyder til bevægelse, bl.a. i vores store motorikrum og ude på legepladsen. Vi er opmærksomme på at barnets udvikling af kroppen sker i barnets eget tempo, med støtte fra voksne, ved behov og gennem planlagte aktiviteter. Lige ved siden af institutionen har vi en skov som vi jævnligt bruger. I skoven vægter vi højt at gå væk fra stien og ind på ujævnt terræn, her udfordres børnene ved at klatre over og under grene og træer.

Som fast rutine har vi morgenmotorik, hvor børnene er delt op i mindre grupper ud fra deres nærmeste udviklings zone. Her arbejdes der med at udvikle børnene motorisk, så de bliver trygge ved deres kroppe og finder ud af forskellige måder at bruge kroppen på. Når vi har spist madpakker har vi ca. 15 min, hvor børnene selv kan vælge om de vil slappe af til musik eller have/give massage. Dette gør vi for at give børnene en lille "pause" midt på dagen hvor de oplever ro og nærhed ved at blive rørt og røre andre.

I hverdagen vægter vi højt at børnene selv kan tage deres tøj af og på, vi guider børnene, så de bliver selvhjulpne, dette er både overtøjet, men også strømper, bluser mv. Vi snakker med børnene om hvilken påklædning, der passer til vejret/årstiden. Da vi er ude hver dag oplever børnene på egen krop årstiderne skifte, varmt og koldt, vådt og tørt, samt vinden.

Vi tilrettelægger aktiviteter og hverdagen, med fokus på udviklingen af børnenes motorik. Dette gør vi så børnene bliver fortrolige med deres krop og dens funktioner, så børnene oplever glæden ved at bruge kroppen.

Samspil med de øvrige læreplanstemaer (fælles for 0-6 år)

Krop, sanser og bevægelse, kan ikke stå alene, men foregår i samspil med de øvrige læreplanstemaer. Børnene udvikler nye motorisk færdigheder, ved at se på hvordan andre børn gør, og så

bagefter selv prøve. Børnene bliver inspireret af hinanden og viser stolthed, når de kan mestre en ny færdighed. F.eks. når et barn lige har lært at kravle helt op i vores klatretov, så det kan ringe med klokken, kommer de andre børn løbende. De andre børn viser, både verbalt og nonverbalt, at de synes barnet er sejt, og barnet selv er ved at revne af stolthed. Naturen er et super godt sted at lære nye færdigheder, især i skoven, hvor underlaget er ujævnt og der er naturlige forhindringer såsom væltede træer og store grene.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science

Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag

Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

0-3 år:

I Æblehuset er vi privilegeret, ved at vi har to legepladser omringet af skov og grønne områder og med en sportsplads overfor institutionen. Den lille legeplads er til krudtuglerne. Den indeholder sansekasser med blomster og spiselige bær. Her kommer der, om sommeren, bier, sommerfugle,

fluer, regnorme, edderkopper m.m. Der er en vandbane hvor de kan se vandet løbe ned og sprøjte med vand. Nogle gange går vi over på børnehavens legeplads, her har de en lille skov med klatretræer, det er en legeplads, hvor der gemmer sig mange smådyr, som edderkopper, mariehøns, bænkebidder, regnorme m.m. Børnene spotter dem og er meget fascineret af dem. Når vi finder nogle dyr, kan vi finde på at synge, de sange, vi kender der omhandler dyrene.

Når vi går tur, er det vigtigt for os, at de børn, der kan gå selv, går selv, for at de får øvet deres motorik, men også for at de derved kommer tættere på naturen og oplever den, på egen hånd. I skoven har vi bestemte ritualer, det første vi møder, når vi går ind i skoven er en busk med en gren, som børnene kan sidde på. Så bliver der sunget, "fem små aber sad på en gren". Når vi kommer længere ind i skoven, er der en skrænt, her kravler børnene op, løber på den og kure ned på numsen. Børnene finder små og store grene, insekter og smådyr de er meget opmærksomme på hvad de møder. Vi går ture både på stierne men også i mellem træerne, her ligger der grene og rødder som kræver store anstrengelser for børnene, at komme over. Børnene lægger sig ned og finder små dyr og ser på grene med små knopper og blade. Når vi går inde i skoven, snakker vi med børnene om lugte, vi mærker naturen og lytter til fuglene, vinden mv. Skoven er med forskellig bevoksning, så i et område, er der tæt granskov, hvor det er lidt mørkt, dette giver børnene forskellige oplevelser, det er lidt uhyggeligt og spændende på samme tid.

Vi følger årets gang i skoven og på legepladsen. Børnene er ude i al slags vejr, så de oplever årstidernes skift. Hver anden måned har vi en bus til rådighed. Her kører vi bl.a. ud til stranden, hvor de oplever vejret, blæsten, vandet og klitrene. Vi har iPad med, til at tage billeder og små videoklip, så kan vi dele oplevelserne og snakke om dem, når vi kommer hjem.

3-6 år:

Ved siden af vores institution, ligger der en lille skov, her går vi på opdagelse med diverse It-devices (iPad, lup der er forbundet til iPad'en samt kamera til at undersøge mussehuller og lign.) ligeledes har vi en naturkasse med diverse redskaber, til at undersøge naturen med. Kassen indeholder bl.a. 2-vejs-lupper, sorteringsbakker, bestemmelsesduge, insektnet, terrarier mv.

I skoven er der en lille lysning, med væltede træer, små skrænter, og naturlige huler. Her har børnene været med til at lave en hule, som indbyder til mange forskellige lege. Hulen kan både være en is butik, fangekælder og hekse bolig, kun fantasien sætter grænser. Når vi tager ned i lysningen, flyder vi vores trækvogn, med diverse ting fra naturkassen, tæpper, save, hængekøjer og hvad vi ellers lige kan få brug for. Børnene hjælper hinanden, med at trække vognen, ned i skoven, dette kræver samarbejde og kommunikation børnene imellem, der skal trækkes, skubbes og drejes, samt retningskorrigeres. Nede i skoven, må børnene frit tage redskaber fra trækvognen, naturen bliver nærstuderet med de forskellige lupper, og dyr bliver identificeret med hjælp fra bestemmelsesdugen, tæpper bliver brugt til huler og til at sidde på, hængekøjerne hænges op, så der kan gynes vildt, men også så børnene kan ligge stille og lytte til naturen.

På vores legeplads har vi:

- en lille skov, med træer som børnene kan klatre i
- et gravehul, hvor der bl.a. graves efter smådyr eller laves fælder til at fange dyr eller an-

dre børn og voksne i.

- bærbuske og frugttræer, hvor vi kan følge udviklingen fra blomsterknop → blomst → umoden frugt, som vi nogle gange smager på og får en snak om hvorfor den ikke smager som den skal → moden frugt, som vi plukker så vi sammen kan smage på den.

Hvert forår har vi bedsteforældre dag, her hjælper vi hinanden med at plante vores blomsterkasser, krukker og bede til med blomster, som børnene, så hjælper med at passe resten af sæsonen.

Vi deltager hvert år i Danmarks naturfredningsforenings affaldsindsamling, her samler vi skrald op i skoven, og på hovedgaden i byen. I det daglige er børnene meget opmærksomme på skrald, både på vores egen legeplads, men også i naturen udenfor børnehaven. Vi samler det skrald op vi finder og smider det i skraldespanden.

Vi er ude hver dag og i alt slags vejr, så børnene oplever de forskellige årstider og vejrtyper, vi snakker med børnene, om hvilket tøj der passer til årstiderne og til vejret.

Vi deler en 9 personers bus, med en anden børnehave, så vi har mulighed for at tage børnene med til andre naturområder end det vi har ved børnehaven. Vi tager på ture til stranden, både badestrand og til vadehavet, til større skove med skovsøer samt på besøg hos landmænd, hvor vi oplever den kommercielle brug af naturen.

Samspil med de øvrige læreplanstemaer (fælles for 0-6 år)

Natur, udeliv og science, kan ikke stå alene, men foregår i samspil med de øvrige læreplanstemaer. Når vi er i naturen, bruger vi vores krop og sanser til at mærke, dufte og smage på naturen. Vi snakker med børnene om det vi oplever og sætter ord på de dyr, planter og vejrfænomener vi møder. I naturen er det nemt at bruge sin fantasi, træstammer kan ligne noget andet og derved bruges som rekvisit til en leg eller til inspiration til en sang.

Kultur, æstetik og fællesskab

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og

værdier.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab

Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag

Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Æblehuset har vi en række traditioner, som vi hvert år fejrer i hele huset. Nogle af arrangementerne fejres fælles, andre fejres på grupperne. Vi fejrer de forskellige danske traditioner såsom fastelavn, påske og jul. Vores institution består hovedsageligt af etniske danskere, men når vi har børn med anden kulturelbaggrund, snakker vi om deres traditioner, f.eks. når Russisk-ortodokse fejre jul d. 7. januar.

Derudover holder vi fælles udflugt til bl.a. museum eller zoologiske haver i nærområdet, bedste-forældredag, hvor vi planter blomster og hygger os på tværs af generationer samt sensommerfest for hele familien og arbejdsdag.

0-3 år:

Hos krudtuglerne fejre vi børnenes fødselsdage, så de oplever at det er en særlig dag, med flag på bordet, sang og lidt ekstra at spise.

Vi forsøger at give børnene oplevelser, der stimulerer og fremmer deres fantasi og kreativitet, nysgerrighed og engagement. Vi spiller musik med trommer, rasle æg m.m., synger fagtesange sammen med børnene. Derudover spiller vi cd'er, hvor vi danser og synger med. Vores klæd-udtøj er tilgængeligt så børnene frit kan bruge det. Børnene maler, tegner med og på forskellige materialer. Vi deltager også nogle gange i de arrangementer, som henvender sig til vores aldersgruppe, f.eks. småbørnssving, dukketeater, mv. dette er oftest på biblioteket.

Børnene lære at være del af et fællesskab, ved at vi hjælper dem, med at løse deres problematikker. Den måde vi er overfor børnene, er meget vigtig, da vi er rollemodeller for dem. De skal vide at vi er der for dem. Børnene lærer at tage hensyn til hinanden, både når der skal hentes mad-pakker, vente på tur i garderoben, når de skal have hjælp, og den voksne er ved at hjælpe en anden. Vi opmuntre også børnene til at de der kan selv, kan hjælpe en der ikke kan. Børn vil gerne hjælpe, når de får mulighed for det.

3-6 år:

Som tidligere nævnt, fejre vi fastelavn, med udklædning og tøndeslagning, påske, med ægge-jagt og påskefrokost og jul med bl.a. julefrokost, besøg af julemand, julekalender, julegudstje-

neste mv. I forbindelse med de forskellige højtider laver børnene pynt, som pynter i børnehaven, men også resten af året laves der forskelligt pynt. Pynten kan være diverse udklip i karton, men vi prøver også kræfter med andet materiale f.eks. paprør, æggebakker, perleplader mv. de voksne søger inspiration til anderledes brug af materialer på internettet. Når vi har en ny god idé, tages børnene med på råd, om de synes det ser spændende ud og børnene kommer gerne med deres egen idéer til hvordan det kan laves.

Når et barn har fødselsdag, fejre vi dem i børnehaven, vi skriver på tavlen om morgenen, hvem der har fødselsdag og hvor gammel barnet bliver, vi sætter et gulvflag ved siden af tavlen. Når vi skal spise madpakker, spiser vi alle ved et fælles bord, som bliver dækket op med flagdug og lys, barnet sidder i en speciel fødselsdagsstol og et gulvflag, står ved siden af. Inden vi spiser synges og råbes der hurra for fødselsdagsbarnet og barnet deler noget ud til alle børn og voksne.

I vi er heldige, at vi nogle gange, bliver inviteret til teater, af andre institutioner eller skoler. Her oplever vi et fællesskab, med de andre institutioner i vores område og børnene ser både professionelle og andre børn optræde. Nogle af forestillingerne indebære, at det er børnene selv, der er skuespillerne, så de prøver at optræde foran andre børn. Vi tager også på ture til bibliotek, museum og andre kulturinstitutioner.

På vores iPads, har vi bl.a. apps, hvor børnene kan lave små film og de kan høre/se eventyr.

Vi er opmærksomme på, at børn i udsatte positioner, får samme deltagelsesmuligheder som andre. Derfor støtter og guider vi barnet, så det igen bliver en del af fællesskabet. F.eks. hvis et barn ikke tør optræde foran andre børn, giver vi barnet den rette støtte, så barnet på sigt får mod på at optræde.

Samspil med de øvrige læreplanstemaer (fælles for 0-6 år)

Kultur, æstetik og fællesskab, kan ikke stå alene, men foregår i samspil med de øvrige læreplanstemaer. Æstetiske oplevelser, såsom teater, sang, musik, div. Forarbejdning af materialer mv er forbundet med barnets motoriske færdigheder og er med til at skabe et før-sprogligt aftryk f.eks. at mærke spændingen i kroppen, når man hører en spændende historie. Når børnene deltager i aktiviteter, udvikler de både personlige færdigheder, f.eks. klippe med en saks, men de udvikler også sociale færdigheder, f.eks. at respektere andres idéer til den kreative proces, at have øje for om andre har brug for hjælp, samt oplevelsen af tilknytning og samhørighed, når ens bidrag bliver en del af en større helhed (f.eks. udstilling, udsmykning og musik)

Evalueringskultur

"Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

I Æblehuset arbejder vi med øget faglighed blandt medarbejderne, som betyder at vi arbejder på at udvikle en feedbackkultur samt et fokus på at synliggøre fagligheden i pædagogisk praksis. Arbejdet med øget faglighed er blevet understøttet af pædagogerne's deltagelse i "Den pædagogiske læreplan og udvikling af læringsmiljøer i dagtilbud" på diplomniveau. Den viden vi har

oparbejdet, bruger vi til at skabe en ny evalueringskultur i Æblehuset.

For at morgendagens praksis kan optimeres, skal der arbejdes med evalueringer og refleksioner over pædagogisk praksis. Konkrete mål, formål og spørgsmål skal bruges til at undersøge børnenes perspektiv, i stedet for at konkludere på deres vegne og sætte retning.

Når vi laver evalueringer er det både på baggrund af data der er trukket fra børnenes kompetencehjul samt pædagogiske problemstillinger fra hverdagen. Derudover kan der være fokuspunkter fra børnemiljøvurderinger, pædagogisk tilsyn mm., der skal laves evalueringer på.

Til disse evalueringer benytter vi en videreudviklet SMTTE model, der er omskrevet til et databaseret evalueringsværktøj. Her er der fokus på at fastlægge hvad vi gerne vil vide mere om – altså hvad undrer os i vores daglige pædagogiske praksis?

Hver gruppe laver deres evalueringer på stuemøde i samarbejde med kollegaer. Derudover arbejder medarbejderne også med evalueringerne til deres forberedelsestid.

2 gange årligt laves der evalueringer ud fra data, trukket fra kompetencehjulet. Kompetencehjulet bygger på læreplanstemaerne og der skabes derfor sammenhæng mellem evalueringerne og læreplanstemaerne. Derudover evalueres rutinesituationer efter behov. Evalueringerne ses som et dynamisk arbejds punkt der udvikles og én evaluering afløses oftest af en ny undring der laves ny evaluering på.

Ud over evalueringerne dokumenterer vi vores pædagogiske praksis vha. SMTTE. Her sikrer vi, at vi får arbejdet med læreplanstemaerne over hele året.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

I ulige år evalueres det pædagogiske grundlag (alle de blå) på pædagogisk dag. Læreplanstemaerne evalueres stuevis på stuemøder i løbet af foråret.

Til dette bruges de evalueringer der er lavet på grupperne, så der skabes en sammenhæng mellem vores evalueringer og vores styrkede pædagogiske læreplan.